

Όταν υπό το βάρος των μηχανοκίνητων στρατειών των δύο Αυτοκρατοριών ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ - ΙΤΑΛΙΑΣ κατελαμβάνετο η υπόλοιπη Ελλάς, παρά τον απαρύλλον Ηρωισμό των τέκνων της, παρέμεναν εισέτι ελεύθεροι ένα τμήμα του Ελληνικού Κράτους -που θα μπορούσε ίσως να μη υποκύψει εις της σκλαβιάς τον ζυγόν- και τούτο ήτο η Κρήτη.

Η Βρετανική Κυβέρνησις από συμφώνου μετά της Ελληνικής Κυβερνήσεως απεβίβαζε κατά το φθινόπωρον του 1940 εις την Κρήτην τμήμα του Αγγλικού στρατού με τον σκοπό να οχυρώσει την Κρήτην, να κρατήσει ταύτην πάση θυσία και μετά την κατάρρευσιν της λοιπής Ελλάδος. Αυτό τουλάχιστον ελέχθη και αυτό τουλάχιστον επίστευε και ο Κρητικός λαός. Η οχύρωσις όμως αύτη δεν εγένετο ή δεν εδόθη η δέουσα σημασία διά να γίνει οία έπρεπε να είναι.

Όταν ο εχθρός προήλαυεν προς Αθήνας ο Βασιλεύς Γεώργιος Β και η Ελληνική Κυβέρνησις κατήλθεν εις Κρήτην.

Εις την Κρήτην κατά την εποχήν εκείνη στρατός Ελληνικός αξιόμαχος δεν υπήρχε. Υπήρχον μόνον τα κάτωθι τμήματα αλλά και ταύτα ατελέστα εξοπλισμένα ήτοι με ατομικά τυφέκια, με ελάχιστα πυρομαχικά, εστερούντο δε παντάπασι αυτομάτων όπλων και πυροβολικού και το χειρότερον αποτελούντο από αγυμνάστους νεοσυλλέκτους.

Οκτώ (8) Τάγματα νεοσυλλέκτων αποσταλέντα εκ Πελοποννήσου την τελευταίαν στιγμήν.

Η πρώτη τάξις του Σχολείου Ευελπίδων -300 τον αριθμόν- ήτις προς τιμήν της παραλαβούσα την σημαίαν της Σχολής και έχουσα επικεφαλής ένα κρήτα Υπολοχαγόν εβάδισε διά Πελοποννήσου και υπό αέσαν βορβαδισμόν διεπεραιώθη εις Κρήτην κατά τας τελευταίας ημέρας του Απριλίου και της οποίας ωρίσθη ως χώρος σταθμεύσεως ο περί το Κολυμβάρι Κισάμου χώρος.

Ένα τάγμα Χωρ/κής, όπερ είχε προαποσταλεί εις Κρήτην και όπερ εστάθμευεν εις Ρέθυμνον.

Η υπό τον Άγγλον Στρατηγόν Ουέστων Αγγλική Στρατεία ήτις μαχόμενη και υποχωρούσα διά Πελοποννήσου απεβίβαζε εις την Κρήτην την αυτήν εποχήν και της οποίας η μάχμος δύναμις ανήρχετο εις 18 - 20.000 Βρετανούς, Νεοζηλανδούς και Αυστραλούς, οίτινες όμως ήσαν κυριολεκτικώς αποκαομένοι από την ηρωϊκήν αντίστασιν που διεξήγον εις την Ηπειρωτικήν Ελλάδα με προηκισμόν λιαν μειομένων, εστερούντο δε παντάπασι πυροβολικού.

Κατά την εποχήν εκείνην ανάγκην να σημειωθεί ότι ευρισκοντο κατανεμημένα εις διάφορα στρατηγικά σημεία της νήσου περί τα 50 πυροβόλα, υπήρχαν δε ελάχιστα αεροπλάνα παλαιού τύπου μεταξύ των οποίων λίγα παντός τύπου χαριγγκέι.

Η Μεραρχία Κρήτης υποχωρούσα εξ Αλβανίας ευρίσκετο εις Πελοποννήσον αιχμάλωτος των Γερμανών, πλην των ανδρών της, που διαφύγοντες την αιχμαλωσίαν, ευρίσκοντο διασκορπισμένοι εις τα διάφορα μέρη της Πελοποννήσου, φιλοξενούμενοι και κρυπτόμενοι από τους κατοίκους, μέχρις εξεγυρέσεως των μέσων της διαφυγής και διεκπεραιώσεως των εις Κρήτην. Τούταυτό συνέβαινε και διά τους υπηρετούντας εις άλλας μονάδας του στρατού μας.

Ελάχιστα εξ αυτών των εφεδρων μας κατόρθωσαν να διαπεραιωθούν εις την Κρήτην τη βοήθεια των κατοίκων τη Πελοποννήσου και τη πρωτοβουλία των, οι πλείστοι όμως των ούτω αποπειραθέντων εύρον τον θάνατον κατά τον διάπλουν, βυθισθέντων των πλοιαρίων των υπό του εχθρού, όστις τον κύριος του αέρος επέσπευε τα Κρητικά παράλια και εβύθιζε ταύτα.

Με τους ούτω αφιχθέντας εσχηματίσθησαν τρία εισέτι τάγματα εκ των ενόντων οπλισθέντα και ταύτα με ατομικά μόνο τυφέκια και με ελάχιστον αριθμόν φυσηγίων.

Οι Κρήτες εφύλαττον πάντοτε ζήλοτύπως τα όπλα των και ουδεμίαν διαταγήν ή νόμον ή καμία πίεσις των κατά καιρούς κατακτητών εστάθησαν ικανά να τους εξαναγκάσωσι να τα παραδώσουν. Η μακραίων ιστορία της Κρήτης εδίδαξε τον Κρήτα πως εις αυτά πάντοτε εστήριζε τας ελπίδας του και όταν τα μέτρα του εκάστοτε κατακτητού εστένευαν ο Κρητικός έκανε "Επανάστασιν". Ήταν το μέσο διά του οποίου επεβλήετο εις τον κατακτητήν, παράδοσις που δεν ελησμονήθη μήτε σήμερον, όταν οι Γερμανοί ηθέλησαν, αφού κατέλαβον την Κρήτην, να επιβάλουν τ' απάνθρωπα μέσα του εξαφανισμού του Κρητικού λαού.

Διαρκούντος όμως του Ελληνοϊταλικού πολέμου η τότε Κυβέρνησις Μεταξά εξέδοκεν διαταγήν πατριωτικού περιεχομένου με έκκλησιν προς τον Κρητικόν λαόν να παραδώσει τα όπλα του διά να οπλισθούν μονάδες του τακτικού στρατού, να σταλώσιν εις το μέτωπον, να ενισχύσουν μα και να ανακουφίσουν τον μαχόμενον στρατό μας, καθόσον λέγει το Κράτος εστερείτερο αναλόγου εφεδρικού οπλισμού, αι δε χώραι παραγωγής και προμηθείας προς την Ελλάδα ή ήσαν εχθρικά -Ιταλία, Γερμανία- ή εχθροκρατούμεναι -Πολωνία, Βέλγιον, Γαλλία- οι δέ Σύμμαχοί μας δεν διέθετον περιόσειαν οπλισμού διά να μας εφοδιάσουν και αι εις τό μέτωπον μαχόμεναι δυνάμεις μας είχαν ανάγκην ενισχύσεως. Εν συνεχεία ανέφερεν η διαταγή εκείνη, ως μας την ανακοίνωσεν ο τότε Διοικητής Κρήτης κ. Σφακιανάκης (όταν ο υποφαινόμενος μετ' άλλων εκλήθημεν προς τούτο παρ' αυτού), ότι ο παραδιδών όπλον προσέφερεν ανεκτίμητον πατριωτικήν υπηρεσίαν, ήτις θα εκτιμηθή εν καιρώ, αμειβομένης διά τιμητικής διακρίσεως. Διά την εθνικήν αυτήν ενίσχυσιν προς το Κράτος εις τας δυσκόλους διά το Έθνος και την ύπαρξίν του στιγμάς, καθώς ολόκληρον εκινδύνευεν να υποδουλωθή εις τους Ιταλούς (ανέφερερα τη γνώμη μου στον τότε Γενικόν Διοικητή Κρήτης Σφακιανάκη, ης ήτο αντίθετος προς το πνεύμα της εγκυκλιού αλλά του εδύλωσα ότι και δεν θα αντιδράσω, διότι δεν γνωρίζω τα βαθύτερα αίτια τούτης της ειδοποίησης).

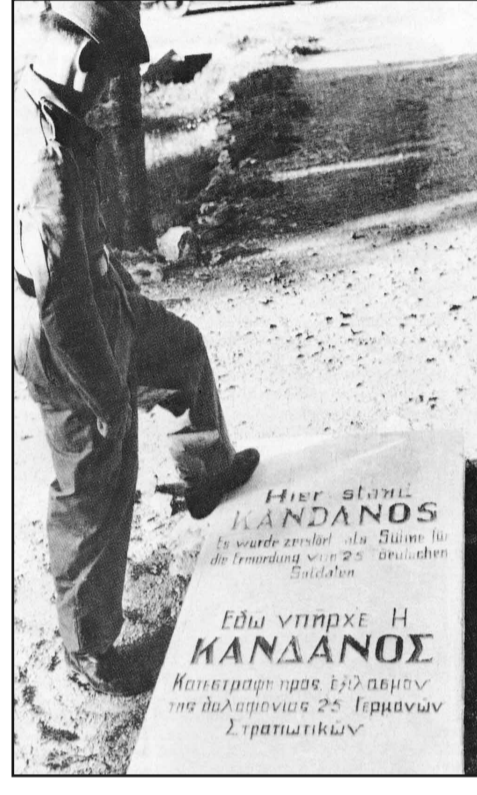
Η εγκύκλιος αύτη της Κυβερνήσεως έβρεν απήχησιν εις

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΣΕΙΡΑΔΑΚΗΣ

Π Ο Λ Ε Μ Ι Κ Η Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ

Από τη μάχην της Κρήτης

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΑΝΔΑΝΟΥ

Η "Αγριομέλισσα" όπως ήταν... κάποτε.

τας ψυχάς του Κρητικού λαού και οι υπερήλικες πατέρες ή οι έφηβοι αδελφοί των εις το μέτωπον δεινώς δοκιμαζόμενων ηρώων μας έσπευσαν να παραδώσουν, οι πλείστοι, τα εις την κατοχήν των ευρισκόμενα εύρηστα όπλα μετά των πυρομαχικών, μόνον η Επαρχία Σελίνου παρέδωκε 364 εύρηστα όπλα με ανάλογον αριθμόν πυρομαχικών.

Η σκοπιμότης της διαταγής ταύτης δέον να ερευνηθή εν καιρώ καθόσον, ως θα ίδωμεν κατιόντες, έπεξε σπουδαίον ρόλον κατά την διεξαγωγήν της μάχης της Κρήτης ένεκεν του ότι οι χωρικοί εστερήθησαν του οπλισμού εκείνου που συνεπέια της διαταγής εκείνης παρέδωσαν.

Τοιαύτη ήτο η γενική Στρατιωτική κατάσταση εις την Κρήτην κατά την παραμονήν της πτώσεως των αλεξιπτωτιστών και την οποίαν ασφαλώς ε γνώριζε και ο εχθρός και ήτις κατά την γνώμη μου θα συνετέλεσε, μεταξύ άλλων παραγώντων, δια να εξαπολήση ο εχθρός την επίθεσιν του προς κατάληψιν της Κρήτης.

Διάχυτον ήτο το ερώτημα εις τε τούς στρατιωτικούς άλλα και στον Κρητικόν "θα κρατηθή η Κρήτη;".

Οι Κρήτες από ακριβή εκτίμησιν των πραγμάτων, όπως απεδείχθη, αντιλαμβανόμενοι κυρίως την έλλειψιν οπλισμού και πυρομαχικών εις τε τον στρατόν και τον λαό, ανησυχούν διά την επικείμενην έκβασιν του αγώνος και δεν έχουν άδικον. Είμαι βέβαιος πως αν είχαν οι κάτοικοι όπλα και στρατιωτικά έλλείψεις θα είχαν ολιγωτέραν σημασίαν.

Την 30ήν Απριλίου 1941 εις σύσκεψιν μεταξύ Ελληνικών αρχών και του Άγγλου Στρατηγού Γουεϊβελ ανετίθετο τη εγκρίσει και της Ελληνικής Κυβερνήσεως η Αρχιστρατηγία των εν Κρήτη Ελληνικών και Βρετανικών Δυνάμεων εις τον Άγγλον Στρατηγόν Φράϊμπερ.

προεδρίαν του τότε Στρατιωτικού Διοικητού Κρήτης Στρατηγού κ. Σκουλά Αγγιλώως και εις την εκλήθησαν 1) Ο Διοικητής της 1ης Στρατ. Διοικήσεως Κρήτης (Χανίων) Υποστράτηγος κ. Γαργάρας.

Ο Αντισυνταγματάρχης Πεζικού κ. Παύλος Γύπαρης
Ο Αντισυνταγματάρχης Πεζικού κ. Σεираδάκης Χαράλαμπος

Ο Ταγματάρχης Πεζικού κ. Νικολοΐδης Εμμανουήλ
Ο Ταγματάρχης Πεζικού κ. Μάντακας Μίνωας
Ο Ταγματάρχης Πεζικού κ. Βολάνης Γεώργιος
Ο Ταγματάρχης Πεζικού κ. Γερογιάννης Σπυριδών
Ο Ταγματάρχης Πεζικού κ. Μανωλαράκης Ιωάννης (και τίτες άλλοι των οποίων τα ονόματα μου διαφεύγουν).

Κατά την σύσκεψιν εκείνην μας ανεκοινώθησαν ωρισμένα πληροφορία και εξητάσθη η κατάσταση, ως αύτη εδημοσυργεϊτο πλέον, μας εγνώσθη η απόφασις της ίδρύσεως της Πολιτοφυλακής και η ανάθεσις ταύτης εις ημάς, αλλά κυρίως η απόφασις των Αρχών Πολιτικών και Στρατιωτικών ν' αμυνθούν μέχρις εσχάτων. Εις την σύσκεψιν αυτήν ελάβομεν γνώσιν και συνεζήτησαμεν επί της υπ' αριθμόν Α.Π.4 Δ/γής της 1ης Στρατιωτικής Διοικήσεως Χανίων, εκδόθεσις συνεπέια της υπ' αριθμ. ΑΠ.21 Δ/γής Υπουργείου Στρατιωτικών και των οποίων αντίγραφα επισυνάπτω. Η Πολιτοφυλακή αύτη έδει να οργανωθή το ταχύτερον καθόσον εκ των συνεχών βομβαρδισμών των Αεροδρομίων και λιμένων της Κρήτης κ.λπ. Στρατιωτικών στόχων ήτο φανερόν ότι ο εχθρός προπαρασκευάζετο διά την σύντομον επίθεσιν του. Αι πληροφορία άλλως τε τας οποίας είχαν αι Αρχαί όμιλουν περί συγκεντρώσεων μεγάλου όγκου αεροπορίας εις τα Αεροδρόμια Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδος, ως και μεγάλου αριθμού αλεξιπτωτιστών, ταυτοχρόνως όμως όμιλουν και περί πλωτών μέσων, άτινα κατέπλεον εις τα παράλια της Πελοποννήσου ιδίως.

Κατά την ανωτέρω σύσκεψιν, ως ήτο φυσικόν, εζητήσαμεν τα μέσα που απαιτούντο διά την οργάνωσιν της Πολιτοφυλακής, ιδιαίτατα δε επιμείναμεν, εις την άμεσον χορηγίαν οπλισμού και πυρομαχικών διά τον εφοδιασμόν των ανδρών που θα στρατολογούσαμεν και με τα οποία θα εκάναμε την άμυνα κατά των αλεξιπτωτιστών και θα ενισχύσαμεν και τον μαχόμενον στρατόν. Μας εδόθη η απάντησις ότι επί του παρόντος εστερομέμεθα οπλισμού και πυρομαχικών, αλλά τίς ζητηθέντα τούταυτα και αφικνούμενα εις το αναμεταξύ θα μας απεστέλλοντο διά του ταχύτερου μέσου.

Διά της ληοθείσεως αποφάσεως εις το ανωτέρω μνημονευθέν συμβούλιον διετασσόμεθα οι προαναφερθέντες Αξιωματικοί ν' αναχωρήση έκάστος το ταχύτερον διά την περιφέρειαν που προορίζετο προς οργάνωσιν της Πολιτοφυλακής. Εγώ διετασσόμεν ν' αναχωρήσω διά την Επαρχίαν Σελίνου όπότε εφοδιασθείς διά του συνημμένου εν αντιγράφω φύλλου πορείας μου και της μνημονευθείσε υπ' αριθμόν 4 ΑΠ. Δ/γής 1ης Στρατιωτικής Διοικήσεως Χανίων ανεχώρησα διά Κάνδανον -Κέντρον και Πρωτεύουσαν της Επαρχίας Σελίνου- όπου αφήχθη την 20ή ώραν της 19ης Μαΐου 1941, ήτοι την παραμονήν της πτώσεως των αλεξιπτωτιστών.

Η διαρκής κατοπίευσιν των Γερμανικών αεροπλάνων, ο συνεχής βομβαρδισμός του λιμένος της Σούδας, εις ον επιλήγησαν πολλά ορμούντα εν τω λιμένι πλοία, ο βομβαρδισμός του αεροδρομίου του Μάλεμε, συνεπέια του οποίου εκάψαν όλα τα επί του αεροδρομίου Αγγλικά αεροπλάνα (την παραμονήν της Μάχης της Κρήτης δεν υπήρχε πλέον επί της Κρήτης ούτε ένα Βρετανικόν αεροπλάνον), αι επανειλημμένα επιθέσεις κατά του αυτοκινήτου μου, κατά την διαδρομήν από Χανά μέχρις Ανάβου, όπότε ενύκτωσε, δεν μου αφήκαν πλέον καμίαν αμφιβολίαν περί της από ώρας εις ώραν επικείμενης εισβολής προς κατάληψιν της Κρήτης, τελευταίου προμαχόνος εν τη Βαλκανική αλλά και βάσεως σοβαράς αεροπορικής και ναυτικής, ήτις θα εχρησίμευεν εις τας κατά της Αφρικηκής γενικώς διά τας εις Μέσην Ανατολήν περαιτέρω επιχειρήσεις του Άξονος προς επέτειξιν των κατακτητικών του σκοπών.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Άμα τη αφίξει μου εις Κάνδανον (20ή ώρα της 19/5/1941) κατευθύνην πάραυτα εις το κατάστημα της Υποδιοικήσεως Χωρ/κής Σελίνου και συνήντησα τον τότε Διοικητήν της Υποδιοικήσεως Χωρ/κής Μοϊράρχον κ. Αρχοντάκη και εκάλεσα ταυτοχρόνως και τους Υποδιοικητήν Μοϊράρχον Μπιτοάκη Γεώργιον και Ανθυπομοϊράρχον Μουρκογιάννην Γεώργιον, εζήτησα σχετικώς πληροφορίας περί της δυνάμεως των ανδρών της Υποδιοικήσεως Χωρ/κής, την δύναμιν των ανδρών της Αεροφυλακής Σελίνου, τον οπλισμόν των και ό τι άλλες σχετικώς διαταγές είχαν ούτοι παρ των Προϊσταμένων των Αρχών. Με επιληροφόρησαν ότι η δύναμις εις άνδρας και Υπαξιωματικούς της Χωρ/κής Σελίνου είναι (;) η δε δύναμις των ανδρών της Αεροφυλακής (;), διοικούνται δε οι άνδρες της Αεροφυλακής από τον Ειρηνοδίκην Κανδάνου κ. Μπάρδη, ήσαν δε οπλισμένοι οι μόν άνδρες της Χωρ/κής με Βουλγάρικα όπλα, έκαστον των οποίων ήτο εφοδιασμένον με 100 φυσίγιο, οι δε Αεροφυλακες με Ρώσικα όπλα και 100 φυσίγιο επίσης έκαστον τούτων (ο Ειρηνοδίκης Κανδάνου κ. Μπάρδης ως αναπληρών τον επιστρατευθέντα Αγωνόμον Κανδάνου ήτο επικεφαλής των Αεροφυλακών τούτων).

Ο Μοϊράρχος Μπιτοάκης μοι ανέφερε ότι υπάρχει διαταγή εις την Υποδιοίκησιν του Γενικού Επιτελείου Στρατού, δι' ης εφιστάται η προσοχή της εις τον χώρο των λιμένων και του Ξεροκάμπου Κανδάνου χώρου, οίτινες προσφέρονται διά την ρίψιν αλεξιπτωτιστών.

Αφού ούτω κατετοπίσθη επί των ανωτέρω ζητημάτων και μοι ανέφερον ότι είχε ληφθή διαταγή των Προϊσταμένων των Αρχών σχετικώς με τον σκοπόν της αξιέως μου και της παροχής κάθε ενισχύσεως εις την αποστολήν μου και εις ερώτησιν μου περί του αν υπήρχαν οπλισμός διαθέσιμος εις την αποθήκην της Υποδιοικήσεως μοι εγνώρισαν ότι εκ των περισυλλεγέντων από τον πληθυσμόν της Επαρχίας όπλων παρο

Τας παραμονάς της πτώσεως των αλεξιπτωτιστών έλαβε χώραν σύσκεψις εις το Υπουργείον των Στρατιωτικών υπό την